

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
5 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesről közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Sanatorium Udvarhely- vármegyében.

Ha valami van, ami megérdemli törvényhatóságaink figyelmét és áldásos tevékenységre sarkal mindnyájunkat, úgy az a tuberkulózis elleni védekezés. Erre hívta föl vármegyénk törvényhatósági bizottságának figyelmét Rosenbaum dr oláhfalvi orvos egy kiváló szorgalommal és nemes ügyszeretettel megírt beadványában, a melyben igen meggyőző érvekkel támogatja azon indítványát, hogy a Hargita-hegység déli oldalán egy sanatorium állítsák fel. Sajnos, csak nagy vonásokban és röviden közölhetek fejtegetéseiből egyet-mást, pedig minden sora megérdemelné, hogy közkinccsá váljék, s ami fő, megérdemelné, hogy kezdeményező gondolata, a sanatorium, minél előbb testet öltönn. Egy hírlapi cikk szűk tere azonban nem engedi egy olyan kimerítő és terjedelmes memorandumnak közlését. De bár a legfontosabbat és helyi érdekű részt ismertetem.

Dettweiler nyomán ismerteti a legfőbb gyógyító szernek, a levegőnek a tüdővész gyógyításában viselt szerepét. Ebben különös érdeklődéssel bír annak bizonyítása, hogy milyen nagy eredményeket érünk el a sanatoriumi kezeléssel, amelyet — igen helyesen — magasan fölébe helyez az egyszerűen friss levegőn való tartózkodásnak. Miután meggyőző érvekkel kimutatta a tüdővész

gyógyításában a sanatoriumnak szükséges voltát, egyúttal a fölül is megnyugtató, hogy a sanatoriumokban nagy mennyiségben felhalmozott betegek a környezetre veszélyt magukban nem rejtenek. Ezután rátér a Vargyas völgyének igazán vonzó leírására és kifejti, hogy mennyire szükséges és előnyös volna oda egy sanatoriumot építeni. Ugy, hogy nem tagadhatom meg magamtól, hogy ne idézzek egy keveset leírásából: „Ez a hely egy völgykötlen. A két oldalt körülzáró hegyláncolat észak felől egyenesen délre húzódik, úgy, hogy nyugat és kelet felől természetes és tökéletes bástyaszerű védelmet nyújt az ez irányú szelek ellen; a völgy északról délfelé halad, azonban ezen irányokban is tökéletesen védett, mit a Hargita cikk-cakkos lefutása tesz lehetővé. Meg is látszik a még késő ősszel is buján zöldelő pázsiton, a még itt-ott virágos mezőn a természet őrző gondossága, mely a különben meglehetősen erős hargitai szelet e helytől távol tartja“.

Ugy látszik, hogy Dr Rosenbaum valódi kincset fedezett föl, mert ott nemcsak jó, tiszta levegő, hanem üdítő, bővizű források és dús erdők is vannak; mintha az anyatermészet tisztán egy tüdőbetegek részére építendő sanatoriumnak szánta volna e helyet, melynek fölfedezéséért őszinte szívből üdvözlöm őt és lelkem egész melegével kívánom: *bár minél előbb állana az udvarhelymegyei tüdőbeteg sanatorium!*

Dr Kovács Géza.

A székely akció vezetőihez.

Irta: Sassi Nagy Lajos.

Szeged, nov. hó.

A szegedi Székely-Társaság, mely a székely testvérek erkölcsi és anyagi támogatása céljából alakult s a mely a múlt évben székely háziipari cikkekkel minden tekintetben kitűnően sikerült karácsoni bazárt rendezett, arra kéri a székely akció vezetőit s általában mindazokat, akik a maroknyi erdélyi magyarság ügyét szívükön viselik, hogy az alábbi kérését a lehetőségig teljesíteni sziveskedjenek:

Társaságunk a tavaly, a bazár létesítése alkalmából olyan tapasztalatokat szerzett, amelyek méltán megérdemlik a szélesebb körben való figyelmet, sőt azt is, hogy ez eszmét a gyakorlatban megvalósítsák.

Tapasztalataink a következők: A karácsoni székely bazárokat legcélszerűbb december elsejétől december végéig rendezni. A dec. 15-től január 15-ig való kevésbé praktikus. A vásárló közönség ugyanis jóformán csak karácson előtt vásárol, karácson után kevésbé, mert részint kiköltekezett, részint kezd leszokni az újvi ajándékvételről. A cikkek felerészben gyermekjátékok, felerészben praktikus, olcsó szükségleti tárgyak legyenek. Ezekből óriási a kereslet. Nagyon kapósak az egy-két koronás apró tárgyak, azok, amelyek szükségletre és ajándékozásra alkalmasak. Ilyenekből nagyon sokat lehet előállítani részint karácsoni bazároknak, részint állandó boltok számára.

Egétlen szükséges több székelyföldi játékgyár felállítására. Hazánk sok milliót költ gyermekjátékokra, s ennek kilenczede külföldre vándorol, mert nekünk a marosvásárhelyi, bátfai, székelyi (Hontmegye), fenyves-chovojnicai és fegyverneki kisebb rangú játékgyáraink kivül

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Háziszerek.

(Humoreszk.)

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

F. évi november hó elsején déli 12 órától délutáni hatig egy irtózatosan fájó fognak és egy még irtózatosabb fogfájásnak voltam boldogtalan tulajdonosa.

Ugy a fog és a fájás, mint a tulajdonjog fent említett délután 6 órakor szűnt meg egy acélfogó erőszakos beavatkozása folytán keletkezett folytonossági hiány következtében.

De nem akarok a történetek elébe vágni és így szép sorjába mondom el a fájó fog szomorú történetét.

Boldog tudatában annak, hogy a legjobb és legegészségesebb módon töltöttem el hivatalos időmet, épen javában szundikáltam Cseh Péter illetőségi ügye fölött, midőn egyszerre csak kellemetlen bizsergés riasztott föl legédesebb szenderegemből.

Rögtön tisztában voltam a helyzettel. Ő az, ő, az alsó, jobb harmadik zápfogam — mely eddig is Damokles kardjaként lebegett szájamban.

Egy merész elhatározással kalapomba nyomtam a fejemet és ruganyos léptekkel elindultam a fogorvos felé. Alig érek az utcára, találkozom Laczi barátommal.

— Szervusz, hová, hová oly sietve — kérdi.

— Fáj a fogam, kihuzatom — mondom.

— Soh'se huzasd, csak nem szabad vele levegőn járni. Eredj szépen haza, pólyázd jól be

a fejedet és vigyázz, hogy ne érjen levegő a fogadhoz, meglátod a fájás elmúlik.

En persze hálazsolozsmákat mormogok, hazarobogok és a tanácsot megfogadom.

Csakugyan félórai izzadó kura után tényleg sikerült elérnem, hogy a fejem már dézsává dagadt, a fogam meg jobban fájt, mint valaha. Beront az anyósom.

— Ki hallott már ilyent, fogfájást pólyákkal gyógyítani? Hideg borogatást neki!

Na jól van, méla megadással vizes szalvétákat rakosgattam az ábrázatomra. Ez ugyan nem használt semmit. Félóra alatt annyi jegesvizet használtam el, hogy már csak szandolinon lehetett közlekedni velem.

Ekkor szerencsétlenül becses látogatásával ifjúkori barátom, Muki.

— Szerencsétlen, a fogad fáj és te hideg vizet használsz? Hisz ez csak olaj a tűzre! Forró kamilla théat barátom — semmi mást.

Tíz perc múlva már akkora gőzfelhőket bocsátottam ki magamból, mint egy tulhevített Dunagőzhajózási propeller kazán.

Fedélzetem dübörgött, kormánykerék hiján meg fogaim csikorogtak, még pedig jobban, mint a legcsikorgóbb téli hideg.

Egy félórai kínos csikorgás után végre bejött hozzám Pobuda ur, a sarki fűszeres.

— Nagyságos ur, krmásson, hallottam a Lizitől, a szakácsnétól, hogy becses fogának fájni méztatik. Melegen ajánlhatom krmásson kitűnő fogcsöppjeimet, palackja 2 korona.

Pobuda ur kezéből a palackot kiragadni és a csöppöket bekebelezni egy perc műve volt. És ime csakugyan a cseppeknek igen jó hatásuk

volt, mert egyszerre csak nagybögőnek néztem az eget és mind a négy szálát végigbögtem felülről lefelé és alulról fölfelé. Ezen akustikai műveletnek megvolt az a határozott előnye, hogy Pobuda ur — a vizes nyolcas — száraz nullává zsugorodott össze és eloszlott, mint a buborék, a nélkül, hogy a csöppekért járó 2 koronáját bevasalta volna.

Ordítózasom azonban élénk visszhangot keltett a szomszédság körében és Stundika asszonyság, baloldali szomszédnőm, résztvevő kebellet sietett segítségemre.

— Tessék kérem csak szegfűszeg olajat hozatni a gyógyszerhárból, ez biztos szer, ettől feltétlen elmúlik a fogfájás.

— Oh tisztelt Stundika asszonyság, bár csak már az ön emlékezetét áldhatnám! Igaza volt. A fogfájás csakugyan elmúlt egyidőre. Kismiska volt ahhoz a fájdalomhoz képest, a mit a szegfűszeg olaj okozott, a mikor fejemet és alkapsomat összeégette. Ez a fájdalom már valóságos Nagymihály volt.

Azonban semmi sem tart örökké — és így a fogfájás is nemsokára újból előtérbe lépett. A balletművészet valóságos remeke lehetett az a táncgyveleg, melyet kinomban lejtettem; az alakon bekukucsáló gyermekesereg viharos derültése közt.

Igen természetes, hogy ezek után a barátságosan mosolygó házmestert, ki cocainbedörzsolést ajánlott, már mentül kevésbé barátságosan fogadtam. Tanácsát azonban megfogadtam és pedig oly fényes eredménnyel, hogy most már uborkás hordónak éreztem előbb csak vizes-dézsányira megdagadt fejemet.

egy nagyobb szabású gyárunk sincs. Szükséges továbbá, hogy részint a marosvásárhelyi kamara, részint a székely-társaságok gyűjtése révén, papok, tanítók, jegyzők stb. segédkezésével, már jó előre összeszedjék, faluról-falura járva, a szegény emberektől a gyermekjátéknak alkalmas szekeret, bábút, lovacska, gyermekbutorféléket, hogy idejekorán piacra küldhessék. E végből a kamara, a kormánybiztosság s a székely-társaságok állami vagy társadalmi segítség útján olyan pénzalapról gondoskodjanak, a melyekből az elküldendő cikkek árát előre kifizethessék. E nélkül lehetetlenség boldogulni. Az eddig gyakorolt módon inkább a jobb módú iparoson, kereskedőn segíthetünk.

Gondoskodnia kell továbbá a nevezett faktoroknak arról is, hogy az árak megszabása egyenletes és mindig olcsó legyen, továbbá, hogy csakis praktikus és speciális cikkek kerüljenek piacra, nehogy a nem székely iparosok jogos panasza fakadjanak.

Gondoskodni kell továbbá állami és vasuti kedvezményekről is. A szegedi bazárra küldött tárgyak pl. 50 százalékos vasuti engedményben részesültek, azonfelül némelyek áldozatkészsége ingyen helyiséget, fuvart, főszerelést biztosított a bazár számára.

Különösen kapósak voltak a gyermekjátékok, tulipános ládák, gyermekbutorok, a kalotaszegi székely és hétfalusi csángó női munkák, a Filep Dezső agyáruai, a kamara gyűjtötte kosarak, gyékény-, szatyor-árak, a háztartási cikkek, a taplóárak, a Rácz Andrásné egy koronás mézeskalácsai, a kulacsok, a fenyőcukorkák, a csereszönyegek stb.

Társaságunk tehát ezuttal azt kéri a székely akció vezéreitől, hogy mielőbb gondoskodjanak a karácsoni ajándékoknak alkalmas tárgyak s főképp a gyermekjátékoknak a fönt említett módon való gyűjtéséről, hogy azokat bazárban, vagy kereskedésekben elhelyezhessük s eladásukról gondoskodhassunk.

Biztosra vesszük, hogy ott, ahol székely-társaságok vannak s ahol ilyen bazárok már eddig is uttörőül szolgáltak, mint Budapesten, Aradon, Debrecenben, Szegeden: nagy siker fogja a nemes munkát jutalmazni. De az iparpártoló szövetségek és egyesek buzgalma révén érdemes volna a többi nagy városokban is kísérletezni. Hiszen ma már a társadalom kezdi a székelymentés magyar nemzeti fontosságát felfogni s hovatovább jobban pártolja a székely fürdőket és ásványvizeket is. Az idén pl. tizezer rendes vendég látogatta a székely fürdőket s ennek majdnem fele a fővárosból s az Alföldről telt ki. A kitűnő és olcsó ásványvizek is szépen hódítanak. A szegedi székely ásványvizraktár is megnyílik tavaszra s a borszéki, a málnási Mária, a sepsibodoki Matild, a bibarcfalvi Baross vizek máris szép fogyasztásnak örvendenek.

Erre aztán elhatároztam, hogy a legelső tanácsotzogatóval szemben tettelegességre fogok vetemedni és mivel a jószándékot nálam csakhamar tett követi, mikor legközelebb nyílt az ajtó, gyors egymásutánban három kötet Pallas Lexikont, két vizes poharat, egy tajtékpipát és egy csizmahuzót vágtam a belépőhöz, kibem csak akkor ismertem meg Tóni bácsit, az én milliósertés kereskedő nagybátyámat Kőbányáról, mikor a folyosón, hazafelé ügetve súlyos becsületsértések között tagadt ki örökségéből engem -- egyetlen unoka öcsését.

Most végre megelégettem a sors sujtó csapásait és merész elhatározással andalogtam el a fogorvoshoz, ki egyszerűen megszabadított minden butól és gondtól.

Egyet azonban megfogadtam, hogy soha többet házi szereket fogfájás ellen használni nem fogok.

Battyán Radó.

Az élet útján . . .

Taposom az élet útját,
A lelkem is befáradt;
Közeledem minden nappal,
Hogy elérjem sir hazámat.
Nincsen semmi pihenésem,
Hajt a végzet: tovább, tovább!
Az utam mind göröngyösebb
És a sorsom mind mostohább.
Hová visz ez, mi a vége?
Könnybe borult szemmel nézem . . .
Elindultam, így kell mennem,
Nyugalomban, pihenésben
Csak a sirban, ott lesz részem . . .

Kertész Albert.

Föl tehát a nemes munkára! Mert a hazai ipar nem szót, nem irást, hanem tetteket óhajt! Ne eresszük be a küszöbünkön az idegen portékát! Így csinálhatjuk meg leghamarabb az önálló vámterületet.

Szemle.

A keleti harctérről kevés az új hír. Togó tengernagy előkészületeket tesz a balti flotta méltó fogadására s már ki is szemelte a támadó hajókat. E hajók legnagyobb részben kicsinyek és az a feladatuk, hogy a balti flotta útjában aknákat rakjanak.

Az Egyesült Államokban lezajlott az elnökválasztás körüli kemény küzdelem. Rooseveltet nagy többséggel ismét megválasztották.

A budai királyi palotába beállított a napokban egy Branstädter Teréz nevű 32 éves szakácsné és a kabinetirodában előadta, hogy olvasta egy lapban a király kishirdetését, a mely szerint ő felsége a szakácsnői karból akar feleséget választani, kérte, hogy vezessék az uralkodó elé, a ki bizonyára kapni fog rajta, mert ő kitűnően tud főzni. Természetesen csakhamar kiderült, hogy a szegény nő örült.

Csetneken, Gömörmegyében meggyilkoltak egy dusszagdag özvegyasszonyt, kerepesi Szontágh Terézt és házvezetőnőjét. A nyomozás során kintunt, hogy Fafra János cipész és Rigó Gyula mézárós voltak a gyilkosok, kik az özvegyasszony unokája, Sebők Iván megrendelésére hajtották végre rémes tetteket. Mind a három jó madarat a rimaszombati ügyészség vette gondozása alá.

Végzetes tévedésnek esett áldozatul a nyáron Wlassits Arnold zsolnai vasuti hivatalnok. A kiszudina tót parasztság, élén a községi biróval, gyujtogatónak vélte s holtra verte. A trencsényi törvényszék előtt most tárgyalják ezt a véres esetet. Nem kevesebb, mint tizennyolc kiszudina embert terhel a gyilkosság vádjá.

„Nem létezik már gyermek!” szeretik mondani az emberek. Ennek a közszólámnak egy párját ritkító esetéről értesülünk. Egy belga városban Hallouinban, egy tizenhárom éves fiú csupa merő szerelmi féltékenységből megfojtotta tizenegy éves ideálját, kinek egy másik fiú is „udvarolt”. A gyilkos fiú a tett elkövetése után nyomtalanul eltűnt.

Mulatságos história történt a napokban egy szerbiai községben Obrenovácson. Ott tudniillik tudják, hogy a szerb trónörökös szeret inkognitóban utazni, vagyis minden ismeretlen altisztban a trónörökös sejtik, — nem is sejtik, hanem biztosan tudják, hogy Obrenovácra más altiszt nem is jöhet, csak a trónörökös. Így esett meg, hogy a belgrádi altiszt iskolának két növendékére erőnek erejével ráfogta egy obrenováci korcsmáros, hogy egyikük a trónörökös, másikuk kísérője. Minden ellenkezésük dacára fényesen megvendégték s a prefektus hatalmas beszéddel üdvözölte őket. Csak a mikor távirati kérdezősködésre az a hír jött Belgrádból, hogy az igazi trónörökös Belgrádban időzik, jöttek rá a jó obrenováci családúakra. Az áltrónörökösét és szárnysegédét most egy belgrádi fogházban vendégelik meg s beszédet nem intéz hozzájuk senki, csak — a vizsgálóbíró.

Színház.

Szerdán, november 9-én Martos, Bakonyi és Huszka operetteje »Bob herceg« került színre. Zenéje bővelkedik a szebbnél szebb részletekben, meséje poetikus. Cserei Irma (György) ezuttal a lehető legjobb alakítást nyújtotta. Játéka színes, élénk és elég erős volt, sajnos azonban, hogy sajtószertű kiejtéséhez nem képes hozzászokni a közönség. Énekszámait mind kiválóan sikerültek s tapsban is bőven volt része. Jászai Mariska (Viktoria) igen jó volt, Révész Helén (Annie) bájosan és sok érzéssel játszotta meg szerepét. Csinosan énekel, bár hangja egyes helyeken még kissé bizonytalan. B. Polgár Fani (királynő) jól betöltötte szerepét, Gulyás (Pomponius) kitűnő volt. II. felvonásbeli kupléja óriási derűtséget keltett s a III-ik felvonásban mély érzéssel előadott románca »A holló legendája« nagy hatást keltett. Nagyon jól megállotta helyét Halász (Lancaster) és Szöreg (Plum pudding) is, valamint a kisebb szerepekben Szerdahelyi, Csáki, Kiss, Inke. A kar jó és elég erős volt.

Csütörtökön, november 10-én Kampis János színműve »Radnóthyne« ment elég jó előadásban. Egészen új és egyike a modern problémákkal viaskodó divatos daraboknak. Nagyon kemény dióval van dolga a szerzőnek s a dió feltörése ezuttal sem sikerül. Talán nem is

ez volt az író célja, hanem az, hogy ezzel az örök problémával érdekessé tegye darabját. Ha ezt akarta, a célját el is érte, de semmiképp sem oldotta meg a kérdést.

A leghivatottabb szakértőkre: ügyvédre és orvosra bizza a kérdés megvitatását, hatalmas szónoklatokat tartat Margittal, melyekben sok keserű igazság foglaltatik, de a melyeknek meggyőző erejük nincs. A nézők a harmadik felvonás végén ott állnak, a hol a darab elején s ha félig-meddig pártjára hódította is őket Radnóthyne, az utolsó jelenetben legalább is kétkedéssel telik meg a szívük. Hogy mi az igazság, azt tudjuk, de hogy mi a helyes és méltányos annak megoldása ép oly homályos előttünk, mint eddig volt.

Margit különben olyan színben tűnik fel, mintha nem is halálosan sértett önérzetének, hanem hiúságának hozná az áldozatot. A világ ítéletéről beszél és arról, hogy megmutatja a világnak, hogy ő nem átlagember. Később pedig, mikor arról van szó, hogy a családban történt botrányt ne hozza nyilvánosságra, már nem törődik a rossz nyelvekkel, a melyektől három felvonáson át rettegett. Tehát nem is következetes. Tulságos idegessége minden pillanatban tulságokba ragadja s bár Barkay gyakran emlegeti, hogy nem olyan, mint a modern asszonyok, attól tartunk, hogy nagyon is modern.

Hervai Erzs (Margit) teljesen rátermett a szerepére. Hatalmas erővel nagyon sok természetességgel és élénkséggel kifogástalanul alakított. Annál szembeötlőbb volt az ellentét, a mely Király Aranka (Olga) játékában mutatkozott. Alakítása szintelen és erőtlen Nagy Sándor teljesen megfelelő és rokonszenves a Radnóthy, Batosi kiváló volt a Barkay szerepében, Inke (Andor) és Kiss (Sass) jól alakítottak.

Pénteken 11-én, nép- és zónaelőadásul »Katalin« operette került színre.

Szombaton 12-én, Martos Ferencz történelmi vígjátékát »Simonyi Obester«-t adták, ma pedig »Én, te, ő« ujdonság kerül színre.

Miért nincs vágatási biztos?

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Becses lapjának f. hó 3-án a 89. számában a vágatási biztosság, illetőleg a husszemle megjelölésére vonatkozó cikkelyében kérdést intéz a m. kir. állatorvosokhoz, hogy hogyan van az, hogy 2 m. kir. állatorvos is van Székelyudvarhelyen, mégis a közbiztonságban a husszemle ellenőrzése hiányos. Fontos közérdekről lévén szó, mely állategészségügyi, de kiválóan közegészségügyi szempontból nagyon is mérlegelendő, egyszerűen napirendre térni felette nem lehet, miért is ezen régidők óta vajudó ügyről a következőket vagyok bátor nyilvánosságra hozni:

Székelyudvarhely városának jelenleg helyhatósági állatorvosa, illetőleg vágatási biztos a nincs. S mivel nincs vágatási biztos, nincs is kit a m. kir. állatorvos ellenőrizzen. Hogy a közbiztonságban levágott állatokat és azok szerveit, ill. husát ki szemléli meg, illetőleg, hogy a Tekintetes városi Tanács kit bizott meg, nekem, mint kirendelt városi m. kir. állatorvosnak tudomásom nincs, arról megfelelő értesítést illetékes helyről nem kaptam.

A vágóhídon bár több ízben megjelentem, de ott a vágatási biztost nem találtam, miért is én éppen olyan kérdést intézhetek a Tekintetes Szerkesztő urhoz, vajjon nem-e tudná megmondani, hogy kicsoda Székelyudvarhely város vágatási biztos a hol lehetne feltalálni?

Éppen a napokban jutottam véletlenül egy a város által kiadott költség-előirányzathoz, mely szól az 1904. évi kiadásokról és az 1905. évi költség-előirányzatról. Eltévedtem egészen addig a tételig, mely azt mondja, hogy a városi állatorvos fizetése az 1904. évben 300 forint, pardon 600 korona; 200 korona lakbér és előirányzat az 1905. évre ugyanannyi. Tanulmányozva az ügyet, azt találtam, hogy az 1904. évben a város összes tisztviselőinek fizetése emeltetett, de az állatorvosé maradt, persze nem volt tavaly se állatorvos, nincs az ideig sem és nem lesz a jövőben sem; nem volt, ki érdekében felszólaljon, hát néma gyermeknek nem értik meg a szavát.

Most már én kérdem a Tekintetes Szerkesztő urtól, vajjon igazán nem lehetne-e azért a 600 korona fizetésért csakugyan egy állatorvost fogni? Hát hiszen nem oly nagy képzettség kell ahhoz, hogy valaki állatorvos legyen; hát mi az s matura és az a további 4 esztendő a főiskolán, — hát bizony eljöhete azért a 600

ogy ezzel a
arabját. Ha
mmikép sem

ügyvédre és
t, hatalmas
kben sok ke-
eknek meg-
nadik felvo-
elején s ha
őket Rad-
bb is kétke-
i az igazság,
s méltányos
löttünk, mint

n tűnik fel,
rzetének, ha-
A világ ite-
tatja a vi-
ésőbb pedig,
ban történt
nár nem tö-
három fel-
övetkezetes.
ban tulzá-
n emlegeti,
zonyok, at-

rátermett a
sok termé-
alanul ala-
ellentét, a
mutatko-
agy Sándor
Radnóthy,
ében, Inke

zónaelőadá-
s Ferencz
r-t adták,
színre.

tos?

9. számá-
husszemle
rdést intéz
an van az,
székelyudvar-
szemle el-
lévén szó,
özegség-
endő, egy-
lehet, mi-
következő-
:

leg hely-
si biztosa
s, nincs is
Hogy a
k szerveit,
gy a Te-
eg, nekem,
osnak tu-
tést illeté-

jelentem,
miért is
Tekintetes
megmon-
ros vága-

tenül egy
thoz, mely
1905. évi
ezen addig
rosi állat-
ut, pardon
őirányzat
yozva az
en a vá-
tetett, de
tavaly se
esz a jö-
szólaljon,
a szavát,
es Szer-
e-e azért
állator-
épzettség
n; hát mi
ő a fő-
rt a 600

koronáért hozzánk — aztán végre valahára meg
volna oldva a városi helyhatósági állatorvos, il-
letőleg vágatási biztosi állás kérdése is.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Nem akartam kicsinyeskedni, lenne az ál-
latorvosnak itt még a befolyó husszemle címén
némi mellékjöveldeme is, de higgye el, mivel a
vágóhid egészen kiesik a városból, bizony ha
napjában kétszer kötelelességtudóan jó és rossz
időben a vágóhidon megjelenni akar, a felmerülő
bérkocsipénzeket aligha futja ki az amellékjöveldem,
miért is nemcsak én, de az a leendő utód
is úgy gondolkozik, hogy csupa kötelelességből az
ember meg nem él — s ez az oka mélyen tisztelt
szerkesztő ur, hogy nincs, aki a husszemlét
ellása — s nincs kit ellenőrizni lehessen.

Különböen úgy tudom ezen ügy már illeté-
kes helyen fontolórra is kerül, s ha lehet még
segíteni a dolgon, segítve is lesz.

Tisztelettel vagyok a tekintetes Szerkesztő
alázatos szolgálója:

Dénes,

városi m. kir. állatorvos.

Különfélék.

— **Rákóczi ünnepély és kézimunkavásár.** A
helybeli m. kir. állami polgári leányiskola tantés-
tőlete folyó évi december 4-én nagyszabású
Rákóczi-ünnepélyt rendez a Budapest-szálló szin-
termében. Az ünnepély után az intézet növény-
dekei által készített gyönyörű kézimunkák kerül-
nek eladásra. Előre is felhívjuk közönségünk
figyelmét úgy az ünnepélyre, mint az érdekes és
kedvesnek ígérkező munkavásárra.

— **Sanatorium vármegyénkben.** Mai számunk
első helyén közöljük Dr Kovács Géza egyete-
mes orvostudor-, fog- és szájspecialistának véle-
ményét Rosenbaum Pál oláhfalvi kórorvos
nagyszabású memorandumáról, melyet a „Székely-
Udvarhely” mult számában említettünk. Igen ör-
vendünk, hogy az első szakvélemény is kedvező;
és közérdekű ügyről lévén szó, tisztán az eszme
helyességét bizonyítja. Uttörés ez a munka s hisz-
szük, hogy a közegészség őrei, elsősorban vármeg-
yénk összes orvosai támogatni fogják azt a ne-
mes és humanus intenciót, hogy az első székely-
földi tüdőbeteg sanatorium Udvarhelyvármegyében
létesüljön. Ebből a szempontból tehát fölkérjük
orvosainkat, sziveskedjenek nézeteiket e tárgyban
a „Székely-Udvarhely” hasábjain elmondani s ez-
által a helyes közvélemény kialakulását szakvéle-
ményükkel elősegíteni. Kérjük és várjuk nagybecsű
nyilatkozataikat.

— **Városunk képviselőtestülete** holnap (hét-
főn) d. e. 9 órakor a városház tanácskozó ter-
mében az adóügyi állásnak választás utján
leendő betöltésére rendkívüli közgyűlést tart. En-
nek folytatása képen fél tíz órakor lesz a 23
pontból álló szintén rendkívüli közgyűlés, mely-
nek igen fontos tárgyai vannak s épen azért
ohajtandó, hogy a képviselői tagok minél szá-
mosabban megjelenjenek és résztvegyenek azon.

— **Új csendőroros.** Kobátdemeterfalva község
székhelylél e hó 16-án új csendőroros kezd meg
működését. Az őrs parancsnokának Vargyas
Antal m. kir. csendőrorosvezető van kinevezve.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** —
mint mult számunkban is említettük — e havi
ülését Hollak Arthur főispán elnöke alatt
szerdán tartotta meg. Az egyes előadói jelenté-
seket Dr Damos Andor alispán, Orbán János
báró arvaszéki ülnök, Dr Lengyel József
tisztifőorvos, Ember János kir. tanfel-
ügyelő, Rödiger Gyula pénzügyigazgató
helyettes, Diószeghy Samu kir. főmérnök,
Diemár Károly kir. főügyész, Zonda József
törvényhatósági m. kir. állatorvos és a köz-
gazdasági előadó jelentését Ádám Albert tb.
főjegyző adta elő. Ezek szerint október havában
szemérem elleni büntett 1, rágalmazás vétsége
3, emberélet elleni büntett 6, testisértés 18, ma-
gánlak-sértés 3, tűz. kozás 4, közigazgatásági ha-
tóságok elé utalt kihágás 170 esetben fordult
elő a vármegye területén. A törvényhatóság őszi
közgyűlésének határozatai végrehajtottak. Ezt
megelőzőleg Hollak Arthur főispán számonkérő
széket tartott és az észlelt hiányok pótolattak.
Különböen a közigazgatás rendes menetét mi sem
gátolta. Az arvaszék 956 ügydarabból 730-at el-
intézték s hátralékban 371 maradt. Gyámság alatt
11538 egyén volt és a hó végével 11450 maradt.
Gondnokság alatt 508, távol levő 657 egyén ma-
radt. Az egész s é g ü g y k e d v e z ő t l e n

v o l t, kedvezőtlenebb szeptemberről. A rendki-
vüli száraz nyár következtében elapadt kutakat
környező talajban a bomlás-terményekben a le-
vegő behatása alatt a károsító anyagok fejlő-
dése kezdetét vette s a hirtelen beállott esőzé-
sekkel — dacára a kutak gondos takarításának
— a talajviz átszűrődése folytán a bomlás-ter-
mények a mindennapi használatra szükséges
vizbe jutva, ezidő szerint még ugyan nem jár-
ványos alakban, de szörványosan igen sok helyen
hasi hagynázt idéztek elő. Nagyobb foku jár-
vány megállása céljából a hatósági orvosok a
közönséget a kellő időben felvilágosították s kör-
utak alkalmával ismételtlen figyelmeztetik, hogy
az ilyen fertőzés gyanúja alatt álló víz miké-
pen használható — veszély nélkül. A vármegyei köz-
kórházban 182 beteget ápolnak, akik közül 96
maradt ápolás alatt — A kir. tanfelügyelő több
iskolát meglátogatott s ezek között a helybeli
polgári leányiskolát is, ahol Krizsó Erzsébet
megbízott tanítónő elfoglalta állását. A községi
fiúiskolára nézve megjegyzi a tanfelügyelő, hogy
a város népoktatásának rendezése érdekében
a közelmúltban elejtett fonalat felvette és leg-
közelebb tüzetes előterjesztést tesz a bizottság-
hoz. A tanfelügyelőséghez beérkezett 275 ügy-
darab közül csupán 30 maradt elintézetlenül.
Majd a tanszemélyzeti változásokat említette föl.

— Egyenes adóból 67994 K 10 f, hadmentességi
díjból 1022 K 65 f, bélyeg- és jogilletkekből
4980 K 68 f, fogyasztási és italadóból 2218 K
23 fillérrel több, dohányjöveldékből 61 K 18 fillérrel
kevesebb volt a bevétel, mint a mult év
hasonló havában. Ideiglenes házárdómentességet
27, adó- és illeték fizetési halasztást 25 esetben
engedélyeztek, községi közegek ellen bírságot 7
esetben alkalmaztak. — A vármegye területén
levő kir. bírósági fogházakban összesen 11 vizs-
gálati és 109 elítelt fogoly volt letartóztatva. — A
törvényhatósági és állami utak, valamint azok
tartozékai jók voltak. Közlekedési akadály nem
fordult elő. A folyó évre előirányzott összes
szállítások és építkezések befejezést nyertek s
azok felülvizsgálati ideje kitűzött. — Az állat-
egészségügy kedvező volt; a nagymértékben
uralgott száj- és körömfájás csupán Etéd köz-
ségben lépett fel. A kisebb háziállatoknál már
kedvezőtlenebb, mert a sertésorbán és sertés-
vész több községben fellépett. — Gazdasági vi-
szonyainkra igen kedvező volt az októberi idő-
járás. Az őszi vetés befejezést nyert. Kapas-
növényeink kiszedését megkezdték. A takar-
mány- és cukorrépa elég jó termést adott. A pi-
tyóka reményen felül sikerült és az átlagnál jó-
val több termést adott. A törökbuza — sajnos —
nem felelt meg a várakozásnak. Ez az egyetlen
termény, amelyen az őszi kedvező időjárás sem
tudott segíteni. — A jelentéseket mind tudomásul
vették s az ülés, mintegy 34 pontjának letargya-
lása után, véget ért.

— **Fillérestélyek.** A színházi idénynek jövő
hét közepe táján vége lesz. Ezt fogják követni a
fillérestélyek, melyek — a karácsoni szünetet is ide
számítva — egész husvétig tartanak. Ugy a jóté-
kony nőegyesület, mint a polgári önképző- és se-
gélyező-egylet kitűzték a fillérestélyek kezdetét. Ez-
utóbbi folyó hó 21-én tartja meg az első filléres-
télyt, melynek meghívóját e napokban küldik szét.

— **A hus szemlélés.** Vármegyénk közigazga-
tási bizottságának e havi ülésén Diemár Károly
kir. ügyész panaszt emelt, hogy Székelyud-
varhely városban mostanság a vágatási biztosi
teendőket nem szakértő állatorvos látja el s érte-
sítése szerint a kellő hozzáértés, valamint a kö-
vetelményeknek meg nem felelő hus szemle foly-
tán a helybeli mészárosok több esetben élvezhet-
len, sőt az egészségre is veszélyes húst mérnek
ki. Ezen panaszos felszólalás következtében a bi-
zottság a vármegye alispánját az ügy szigorú ki-
vizsgálására utasította, — jelentéstétel kötelezett-
ségével.

— **Gazdasági Egyletünk választmánya** e havi
rendes ülését Hollak Arthur elnök vezetése
alatt kedden d. e. tartotta meg a tagok érdeklő-
dése mellett. Az elnöki bejelentések tudomásul
vétele után, megállapították az őszi rendes köz-
gyűlés napját folyó évi december 13-án d. e. 9
órában, a melyet megelőzőleg egyenyed 9 óra-
kor választmányi ülés lesz. A közgyűlés tárgyszo-
ratában igen fontos pontok vannak fölvéve. Így
többek között az alapszabály azon módosítását
hozza javaslatba a választmány, hogy a költség-
vetés az őszi közgyűlésen állapítsák meg; a
választmány 30 tagra egészítsék ki; a választ-
mányi felésekre a vármegye területén működő ál-
latorvosok, a X. ker. kulturmérnökség, állattenyész-

tési felügyelőség és a székelyföldi miniszteri ki-
rendeltség helyi megbízottja esetről-esetre meghi-
vassanak Egyéb módosítások eszközésére az elnök,
valamint Dr Török Albert, Szabó István, Szöllősi
Sámuel és Hlatky Miklós tükárból álló bizottság
küldetett ki. A téli gazdasági előadásokra 300 K
és a tanfolyamokra 400 K-t adományozott a föld-
mívelésügyi miniszter. Az iparfejlesztő bizottság
meghallgatásával a programot ehhez képest mó-
dosítják. A székelyföldi miniszteri kirendeltség jó
tenyész tehencet fog vásároltatni a Székelyke-
reszturon december első és második szombatján
tartandó hetivásárokon, valamint Székelyudvarhelyt
is a két legközelebbi országos vásár alkalmával.
Kívánatos tehát, hogy a gazdaközönség csakis itt
adja el megfelelő állatait. Az O. M. G. E. a
szarvasmarhatenyészkerületek rendezésének kér-
dését e hó 15-én tartandó ülésén tárgyalja, a
melyre Ugron Zoltán, Orsz Lajos és Spe-
ker Ferenc tagokból álló bizottságot küldött ki a
választmány. A székely társaságok szövetségébe
az egyesület belépését elhatározták. S o ó István
bethlenfalvi közbirtokossági elnök kérvényének ér-
demleges elintézésére rendkívüli közgyűlést hív-
nak össze. (A közgyűlés meghívója „Közgazdaság-
rovatunkban olvasható. Szerk.) Az új tagok felvé-
tele után, Pálffy Dénes tb. elnök ajánlatára a
székelykereszturi baromfi-istálló átvételére és az
állami tanítóképzőnek való átadására s benépesi-
tésére a miniszteri kirendeltséget fölkérték; a X.
k. kulturmérnökséget pedig az egyesület választ-
mányi üléseire meghívják. Más apróbb keblbi ügyek
elintézése után az ülés véget ért.

— **Tanítók fizetése.** Igen gyakran megtör-
tént a multban, hogy a községi és felekezeti iskolák
államsegélye késedelmesen utaltatott ki s e
miatt az egyes tanítók csekély fizetésüket sem
kaphatták meg kellő időben. M e n y h á r t And-
rás közg. biz. tag szövé tette ezt a közelebbi ülés-
sen s a bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a
vallás- és közoktatásügyi miniszterhez feliratot in-
téz az államsegélyeknek ezután a tanév elején való
pontos kiutalványozása tárgyában.

— **A Székely Egyesület** ez évi rendes
közgyűlést az alábbi tárgyszorozattal f. é. dec.
10-én, szombaton, d. u. 5 órakor tartja meg.
Budapesten (IV., Ujvilág-utca 2. sz., II. em., 1.
ajtó), mely gyűlésre az egyesület alapító és
rendes tagjait tisztelettel meghívja. A központi
választmány határozatából: Budapest, 1904. nov.
6. Bedő Albert elnök. A gyűlés sorrendje: 1.
Tükári jelentés az egyesület ez évi működéséről.
2. Jelentés az 1903. évi pántári számadásról;
a pénztár jelenlegi állapotáról; az 1905. költség-
vetés megállapítása. 3. Egy választmányi tag
választása. 4. Netaláni indítványok.

— **Tüzifa szállítás.** Az oklándi kir. járás-
bíróóság és az ahhoz tartozó fogház helyiségek
fűtésére az 1905. évre szükséges 109.69 köbm.
tüzifa szállításának biztosítása végett nevezett
kir. járásbíróárnál 1904 október 30-án árlejtés
tartatott, mely azonban ajánlatok hiányában ered-
ménytelen maradt.

Gondos anyák figyelmebe. A gyermekbeteg-
ségek ellen való legjobb védekezés az, ha gyer-
meinket erőssé, edzetté és a ragályos betegsége-
ekkel szemben ellentálló képessé tesszük. Az angol
gyermek halandóság azért sokkal alacsonyabb
miat a miénk, mert a fent elmondottakra ott ki-
való gond fordítatik s nincs család, hol a gyer-
mek a hideg évszak alatt ne fogyasztának a
csukamáj olajat, mert e szer az, mely óriási nagy
táperjénél fogva kiváló eredményeket idéz elő.
Igaz, hogy a gyermekek nem szivesen vették be
e szer, de mióta a Zoltán-fele csukamájolaj for-
gaiomba jött, azóta minden kifogás elesik s e ki-
való szer elterjedése oly nagy, hogy kevés családnál
hiányzik s minden gyógyszerárban kapható.

— **Hazai ásványvizek szállítási kedvezménye.**
A hazai ásványvizeknek nagy konkurrenciát csinálnak
az Ausztriából és külföldről beözönlő ásványvizek.
A kereskedelmi miniszter, hogy a magyar ásványvizet
versenyképesebbé tegye, 1905. január 1-től szállítási
díjkezdésményt léptet hazai ásványvizekre életbe a M. Á. V.
összes vonalain. Ez a kedvezmény lenne 5000 kilométer
után 10, 10,000 kilométer után 20 százaléka az
eredeti díjtételnek

— **A D. K. E. sorsjátéka** Lukács László
pénzügyminiszter a „Dunántúli Közművelődési
Egyesület” hazafias céljainak előmozdításra tárgys-
orsjátékok engedélyezett, s a kultur-egyesület
irodája (Budapest VIII. Rökk Szilárd-utca 2. sz.)
ma bocsátotta ki a sorsjegyeket, melyek az ország
minden részében 1 koronáért vásárolhatók. Az
egyesület részéről Szell Kálmán díszelnök, Pal-

lavicini Ede őgróf elnök és Rákosi Jenő másod-elnök a következő felhívással fordult most a hazafias társadalomhoz a sorsjáték támogatása érdekében: A „Dunántúli Közművelődési Egyesület” a nemzeti művelődésért harcol: kisdédvő intézeteket és nyári menedékházakat állít fel, nép- és vándorkönyvtárakat létesít, tanítókat és lelkészeket jutalmaz, kik a magyar nyelv terjesztésében érdemeket szereztek, s minden eszközzel közrehatni igyekezik a művelődés terjesztésére s a nemzeti szellem ébrentartására a Dunántúli. E nagy feladatokhoz kicsi még vagyoni erőnk, azért szükséges, hogy a hazafias magyar társadalom minden rétege nemes áldozatkészséggel támogassa egyesületünket. Ez hátorít fel minket, kik a Dunántúli Közművelődési Egyesület ügyeit vezetjük, hogy a hazafias társadalmat is felkérjük, hogy megemlékezni egyesületünkről, mely másfél évtized óta nehéz munkát végez s nemes célokat szolgál, de nagy céljaihoz képest nagyon is csekély anyagi eszközzel rendelkezik. Nem kételkedünk abban, hogy a társadalom hazafias érzése meg fogja találni a módot, a melyen az egyesületet nemes feladataiban velünk szolgálhatja. Ezuttal tisztelettel arra kérjük, hogy kulturális egyesületünk fellendítése érdekében sorsjegyek megküldése iránt titkári irodánkhoz (Rökk Szilárd-utca 2.) fordulni méltóztassék. A sorsjáték főnyereménye 30,000 kor. s 1284 összgyeremény fog kisorsolhatni 60,000 kor. értékben. Budapest, 1904. november hó 1. Széll Kálmán díszelnök, Pallavicini Ede őgróf elnök, Rákosi Jenő másodelnök.

— **Rozsdafoltok nikkelezett tárgyakról** eltávolíthatók, ha azokat olajjal vonjuk be és néhány nap múlva ammóniakkal jól ledörzsöljük. Ha a rozsdá már mélyebbre hatott, akkor higósavval ecseteljük be egy pillanatra a rozsdafoltot, majd vízzel bőségesen leöblítjük és tripoli földdel kifényesítjük.

— **A jegyzői magánmunkálatok sorkönyve,** a szabályrendeletben előírt minta szerint, zsebkönyvben, díjtáblával, megjelent és kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvnyomdája) Székelyudvarhelyt.

— **„Nóta Ujság”** címmel Klökner Ede zenei kiadóhivatala havonként 4 füzetben megjelenő magyar dal, népdal és kuplé gyűjteményt ad ki. A legújabb ilyen műve szerzőknek énekhangra vannak kottázva s egy-egy füzet több dalt is foglal magába. Tekintve azt, hogy hasonló német és bécsi vállalatok füzetéből százezreket adnak el Magyarországon, ajánljuk a sokkal szebb kiállítású magyar füzeteket, melyek a legszebb magyar újdonságokat hozzák. Egy szám ára 20 fillér s kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt.

Irodalom.

— **Iskolaszéki Elnök ur!** Gyermekünk magyar szellemért hadat üzenek az idegenből fordított iskolai ajándékoknak, mert e könyvek idegen szelleme megmérteljezi a magyar gyermek lelkét. Ezeknek még a címét sem tudja elolvasni a magyar gyerek. Hadüzenetem nem pusztán szó, hanem tett! Ezennel iskolai ajándék könyvek felajánlók minden iskolaszék részére legkevesebb 10 példány vételnél kedvezményesen a következő munkáimból: „Petőfi Regék” a Segesvárnál eltűnt nagy költőről szóló népmesék gyűjteménye. Mindenik Petőfi rege egy-egy szép emlékvirág, mely a nép szívéből fakadt. A könyv csinos kötésben, színes képekkel díszítve. Postaköltséggel együtt darabja 40 fillér. „Székely Mesék” jó gyermekek számára 20 mese 50 képpel díszítve. Csinos kötésben, Postaköltséggel együtt darabja 40 fillér. E könyvek a magyar irodalom gyöngyei, zamatos magyarsággal írva gyermekeink szívének nemesítésére. Az Iskolaszéki Elnök uraknak mutatószámot küldök, ha egy levelezőlapon hozzám fordulnak. Cím: Péterfy Tamás író Budapest, IX. ker., Köztelék.

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.
595—1904. sz.

Figyelmeztetés.

A takarmányhiány miatt magas takarmány ár sokakat arra bírhat, hogy nem számolva saját szükségleteivel, takarmányt eladják abban a reményben, hogy a vármegye inszégbizottságától vagy a székelyföldi kirendeltségtől kedvezményesen árban fogja szükségletét beszerezhetni. Felhívjuk már jó előre a figyelmét a gazdaközönségnek, hogy az ily gazdák a nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszter ur utasítása folytán kedvezményesen áru takarmányra igényt nem tarthatnak.

Székelyudvarhely, 1904. nov. 8. **Az elnökség.**

Szám: 608—1904.

Meghívó.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület
folyó hó 22-én délelőtt 10 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívótnak.

Tárgysorozat

1. Bethlenfalva közbirtokossága, mint állattenyésztő szövetkezet azon kérésének tárgyalása, hogy részére államsegély kéressék egy nyugati fajlajú (montefuoni) tejelő gulya beszerzésére.

2. Azon indítvány tárgyalása, hogy a törvényhatóság kéressék fel arra, miszerint az állattartásra vonatkozó szabályrendeletét oda módosítsa, a gazdasági egyesület ajánlatára, hogy a nyugoti fajta tejelő marha, a köztenyésztésbe bevezethető legyen.

Tekintve a tárgyak nagyfontosságát, a tagokminél nagyobb számban való megjelenését kéri Székelyudvarhelyt, 1904. november hó 9-én

Az elnökség.

Téli tojástermelés. A „Baromfitenyésztés” c. szaklapból vesszük a következő sorokat: A tyukfélék rendes takarmányozás és egészséges tenyésztési viszonyok közt — a kisebb testűek 4 vagy 5, a nagyobb testűek pedig 6—7 hónapos korban már ivarérettek. Ha pedig ivarérettek, akkor helyes kezelés mellett okvetlen tojniok kell. A március-áprilisi csirkék tehát augusztus-szeptemberben, illetve a nagyobb testűek október-novemberben megkezdik a tojást. Akkor kezdenek el tehát tojni, mikor az idősebb tyukok a vedlés miatt szünetelnek, a tojás ára magasabb lesz és hova tovább emelkedik. A korai jércék tojástermelése tehát a legjobb időre esik és megfelelő kezelés mellett — alig számbavehető megszakításokkal — a következő év február, sőt március végéig is eltart. Talán nem is kell gondolkoznunk a felett, hogy beláthatassuk: a gazdának futótlenül legnagyobb hasznát a korai jércék nyújtják, mivel — mint már említém — a jércék akkor tojnak, midőn az idősebb tyukok szünetelnek, s mikor a friss tojásnak legmagasabb az ára. A tyukféléknek ezen sajátosságát a mi gazdáink nem ismerik, legalább arra mutat azon tény, hogy a korai jércéket, a legértékesebb téli tojók anyagát könnyű szerrel oda dobják még a nyáron rántott csirkének a piacra; tenyészanyagot csak az idősebb tyukokból esetleg július-augusztusi csirkékből hagyva meg, melyek aztán sem az őszön, sem a télen egy darabot sem tojnak. Hogy birtokosaink sem ismerik a tyukféléknek ezen sajátosságát, az abból gyanítható, hogy birtokosainknál sem látunk jobb eredményt; a mihez különben hozzá járult még egy kis nemtörődömség is és ami ennél is rosszabb, hogy a tyukaszokodás csak cselédekre van bízva. Tehát akár a paraszt gazdáink, akár a birtokosaink téli tojástermelési eredményeit tekintjük, a fentebb leírtaknak nem tudása, avagy azzal való nemtörődömsége a legigazibb oka, hogy télen nincs elég friss tojásunk. Mi plimut, langsan és orpington kakasokat: osztunk ki, hogy baromfiállományunk feljavításáért. Mint a tapasztalás — oly édes-keves kivételével — mutatja, ezek szaporulatával is úgy gazdalkodunk, mint ahogy fentebb leírtam. Azért mondtam és mondom ma is, hogy ott, hol kevés a tudás, avagy sok a nemtörődömség, ott hiába való a kiosztott nemes anyag.

Törvénykezés.

Főtárgyalások A helybeli kir. törvényszék büntető bírósága Lázár Bálint szállobosi lakost gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétségeért 2 napi fogházra és 10 K pb., Szilágyi Dénes székelyudvarhelyi lakost gondatlanságból elkövetett emberölés vétségeért 3 napi fogházra; Varga Péter (György fia) korondi lakost hatóság elleni erőszak vétségeért 7 napi fogházra és 24 K pb.; Buksa István magyarhermányi lakost hatóság elleni erőszak vétségeért 7 napi fogházra; Duka János betlenfalvi lakost súlyos testisértés büntetéért 7 havi börtönre ítélte. Az ítéletet Vargáék kivételével, aki felebbezést jelentett — jogerősek.

Szerkesztői üzenetek.

Vidéki. Wallinger J. nevű nyomdász-segéd lapunk nyomdájában volt. Most azonban már nincs ott. Ugy halljuk, jelenleg különböző idegen cégek számára vigékedik. Kiadóhivatalunk nyomdájával minden összeköttetése megszünt s így tévedni tetszett, ha azt hitte, hogy most is itt van.

Nyilt-tér*

a Szarg-féle Szappan
szilárd és folyékony
Glycerin.
a bőrt fehérre
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan úgy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkifünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schandlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Kiadó lakás. Petőfi-utca 27. szám alatt egy igen szép tágas három szobás emeleti lakás azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítás ugyanott nyerhető.

ÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

NAGYVÁRAD MELLETT.

TÉLI ÉS NYÁRI GYÓGYHELY.

Európa leggazdagabb természetes hévíz forrása 49 százalék, 17 millió napi mennyiség reuma csusz és köszvény ivó és fürdő gyógymód

Téli idény ez évben bevezetve

165 kényelmes lakoszoba ez évben újonnan berendezve, 70 holdas park és erdő. Évi forgalma 7000 állandó fürdővendégnél több. — Nyáron 16, télen 4 vonat-közlekedés naponta. — Állandó fürdőorvos, vasút állomás postá, távirat és telefon a fürdő telepen.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve.

Penzió: okt. 1-től május 1-ig; fürdés és teljes ellátás hetenként 18 frittól feljebb.

Értesítés.

A n. é. közönség tudomására hozom, hogy férfi- és női divatúru üzletemet az új helyiségekben már teljesen berendeztem.

Miután főtörekvésem a jövőben is legutányosabb árak mellett az igen tisztelt vevőközönséget kiszolgálatni, becses figyelmébe ajánlom az

őszi- és téli idényre

nagy választékban újonnan beszerzett áruraktáromat, mely kiterjed úgy férfi- mint női ruhaszövetek, flanel és mosó velcek, jó meleg olcsó ruhák, női- és kész fehérneműek, kitűnő minőségben; kész női blousok, férfi- és fiú készruhák és kalapokban dusan felszerelve!

Női- és férfi-szabó kellékek óriási választékban, honi vásznak, paplanok, szőnyegek, asztal- és ágygaraiturák és nagy kendőkben, továbbá ezer, meg ezerféle szakmámba vágó cikkekben nagy választékom van, miáltal azon kelemes helyzetben vagyok, hogy a legmesszebb menő igényeket is kielégíthetem.

Kérem szükséglete esetén nagy- és dus rak-tárom szives áttekintésére, hogy egyszersmind elővess és olcsó áraitmról is meggyőződést szereztvén legelőnyösebben beszerezhesse a ruházati és divat cikkeit ez idényre is.

A n. é. közönség szives támogatását kérve, maradok szolgálatára kész tisztelettel

Szenkovits János utóda,
férfi-, női divat- és közműáru üzlete
— Székelyudvarhelyt, főtér. —

Benedek, Nagy és Konrád

első székely cipőraktára Sz. udvarhelyt, Kossuth-utca.

Dus választék csinos és tartós

cipőkben!

Mérték utáni megrendelések pontos kivitele. o „Fredin” cipőkenőcs kapható. Egy doboz 60 fillér.

Petőfi összes költeményei 1 és 2 koronás diszkótesekben, Magyar és Olcsó Könyvtár sorozata; óvodás és iskolai táskák nagy választékban Betegh Pál könyvkereskedésében Kossuth utca 15. sz. alatt kaphatók.

Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pezsétviaszot és aquarell festéket.

Üres ládák

gyümölcs, gabona stb. csomagolása- és eltartásához olcsó árak mellett kaphatók Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Védjegy: „Horgony”.
A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszert, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közvényűnél, csúznál és meghűléseknel bedöröslésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerár az „Arany oroslánhoz”, Prágában, Elisabethstr. 5 neu. Mindennapi széküldés.

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható. Otthon, valamint utazás alkalmával nélkülözhetetlen szer a

Thierry gyógyszerész balzsama

mindenütt ismeretes, mindenhol elismerték.

Rossz emésztésnél és ennek mellékjelenségeinél a leghathatósabb, mint fölbőgés, gyomorgöres, étvágytalanság, katarhus, gyuladások, gyengeség, fölfúvódás stb.

Göres- és fájdalomcsillapító, köhögést megszüntető, nyálkaoldó és tisztító.

Legkisebb postaküld. 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 korona költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 korona költségmentesen.

A raktárak kicsinyben 1 kis-üveget 30 fillérért, duplaüveget 60 fillérért árusítanak.

Tessék az egyedüli és egyetlen törvényesen védett zöld apácavédjegyre „Icho diu” ügyelni. Egyedül valódi. — Ezen védjegy utánzása és forgalombahozatala, valamint más törvényesen meg nem engedett, ismételés nincs megengedve s az ily forgalomba nem hozható balzsamvédjegy törvényesen üldöztetik.

Thierry A. gyógyszerész Centifoliakenőcse

fájdalomcsillapító, puhító feloldó, huzó, gyógyító stb. — 3.00 korona franko. A raktárakban kicsinyben 1.20 korona tégelyenkint.

Központi raktár Budapesten Török J. gyógytára, dr Egger Leo gyógytára, Vértes gyógyszerár Lugos. Közvetlen megrendelések így címzendők:

Schutzengel-Apotheko des A. Thierry in Pregrada bei Rohits-Sauerbrunn.

Ha az összeg előre beküldetik, úgy a küldemény egy nappal előbb érkezik meg, mint utánvétellel és esznek az utánvételi költségek, azért ajánlatos az összeget azonnal küldeni és a postautalvány szelvényén megtenni a rendelést és pontos címet írni.

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar,
Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres,
Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván,
Aki társat, pénz kölcsönt stb keres,
Aki szakácsnőt, o szobalányt, mindenest, gyermekleányt keres,
Aki férjhez menni, nősülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar,

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi „SZÉKELY-UDVARHELY” apró hirdetés rovatát.

GÖZCÉPLŐ KÉSZLETEK KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT GYÉRI ÜZLETEK IS KÖTTETVEK

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GAZDASÁGI GÉPOSZTÁLYÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ **AGRARIA** HAZÁNKBÁN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT, MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ FORGALOMBA.

„FONTOS” ÁLTALÁNOSAN ELISMERVE!

„VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KIALLITÁSÁN BEMUTATOTT NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT NAGY ARANY ÉREMMEL ÉS DISZOKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK TULSZÁRNYALTÁK AZ IDEGEN GYÁRTMÁNYOKAT ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE. MINDEN TALÁRHOZ MEGFELELŐ VETÉSI UTASÍTÁS JUTANYS ÁRAK

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCÍM: **AGRARIA** BUDAPEST.

ÁRJEGYZÉKÜNK MINDEN GAZDÁNAK FONTOS TANÁCSADÓ ÉS KIVÁNTATRA DUMENTESEN KÜLDETIK!

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kules”
jeggyel
legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrészektől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Antracén író-tenta

legjobb és állandóan friss minőségben gyári áron a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- papir-, író- és rajzszerekkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. szám alatt kapható Ezen kitűnő tenta a tollbő könnyen sötétkéken folyik, csak hamar megtekeredik és a tollat nem rontja. Rendelés irás és másoláshoz egyformán kiválóan használható! Ismét eladóknak rendkívüli kedvezmény.

Szőlőoltványok

amerikai alanyon készült legkiválóbb csemege- és borfajokból, teljesen fajtisztán, tökéletesen forrott, dus gyökérzetű példányok, szokványminőségben, mérsékelt árakon, őszi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők a

Küküllőmenti Első Szőlőoltvány-telepnél

Medgyesen (N.-Küküllöm.) Tulajdonos: **CASPARI FRIGYES.**

okleveles szőlész, az erdélyrészi sz. gazd. egyll. szőlészeti és borászati szakelődője, Barbu A. Stirbey herceg romániai szőlőtelepének igazgatója, N.-küküllöm. volt szőlészeti biztosa stb.

Lugasszőlő-oltványok szintén mérsékelt árakon!
Készlet 3 millió. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Oltványaim az idén szebben fejlődtek mint valaha, mert a száraz időszak alatt 4 vizmü által naponta 2 millió liternél nagyobb vízmeennyiséggel lettek öntözve.

Cimbalom iskola

Öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajza, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona. Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

Olesón eladó elutazás miatt — Mikszáth Kálmán összes munkái, 18 kötet és Tóth Béla: Magyar anekdota kincs, 6 kötet. Cim e lap kiadóhivatalában.

Egy javított fedeles kocsi teljesen jó állapotban eladó **Dávid Gergely** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat becserelel s készíti újakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

BOR Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Tessek elolvasni! Elolvasatlanul le nem tenni s tovább ajánlani!

Székelyudvarhelyt a Fő-piactéren kiadók az alábbiak:

Iroda, vagy raktárnak való szoba; pincék, gabona-elárusító hely hámbárokkal; nyílt bazárnak átalakítható hely; fényképésznek, terve szerint átalakítandó helyiségek!

1. **Két udvari lakás**, — kívánság szerint újból átalakítandó — mely áll 2—2 szoba, konyha, kamara, pince és egyéb hozzátartozandókkal — a földszinten.

2. **Egy szép nagy világos szoba** konyhával — földszint az udvaron.

3. **Egy udvari szoba** magános lakónak, iroda helyiségnek, raktárnak, vagy szabónak műhelyül **azonnal kiadók**. — A 2. és 3. pont alattiak azonnal el is foglalhatóak, míg a többiek — megfelelő átalakítás után — Szent-Mihály napkor: **szept. 29-én**. A ház a város legforgalmasabb helyén van s azért a lakások különösen alkalmasok azoknak, kiknek érdekük, hogy a főpiacon legyenek s a kapu elé kirakatokat tehesse. Ezen helyiségek csakis csendes foglalkozásu, gyermektelen családoknak, vagy magánosoknak adatnak ki!

4. **Raktárnak** — gabonának vagy bárminek — 3 nagy száraz, szellős pince-helyiség azonnal kiadó és átadható!

5. **Gabona kimérő** és elárusító hely (kimérő hámbárokkal), kicsinyben való elárusításhoz kiválóan alkalmas és nagyforgalmu hely.

6. **Nyílt bazárnak** — megegyezés szerint átalakítható — kapualj!

7. **Önálló lakás** külön udvarral és kerttel, konyha kertetnek különösen alkalmas, kitűnő és bővizű kúttal. Vidékről beköltözni akaró gazdálkodónak nagy udvarral. Fakereskedőnek, aki a hetipiacon vásárol be deszkát, fát és a helybeli iparosok stb.-inek elárusítja, kiválóan alkalmas, mert szemben van a főpiazzaal, a jó karba helyezett Gábor-utcában. Egy nagy és két kisebb szoba, kamara, egy igen nagy, valamelyes műhelynek alkalmas nagy világos, szellős pince-lakással; egy kisebb pince és egy földi pincével, istálló, szekérszín, nyitott és zárt sütő, sertés és csukol stb.-ivel felszerelve **azonnal vagy Szent-mihály naptól 3, vagy 6 évre kiadók** s azonnal elfoglalhatók.

Értekezhetni írásban vagy szóval a tulajdonosnál: **nagyssolymosi**

Koncz Ármin gyógyszerészszel az irodájában Székelyudvarhelyt.

Gyarmathy István

épület és butor asztalos Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt elvállal és pontosan teljesít minden e szakba tartozó munkákat. — Karácsoni, új-évi és más alkalmakra készít csinos **ajándék- és emléktárgyakat** a legújabb rajzok és minták szerint, jótállás mellett. — Jelszava: **szolid munka, jutányos ár és pontosság!**

Eladó alma. Kézzel szedett, válogatott (I. és II. osztályu) szép

batul-alma adóel **Ugron Gáspár** földbirtokosnál Bikafalván

Fűszer-, porcellán- és üvegereszkedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 6 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendeltenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, huygkő képződéseiben, mézes huygárban, górvély- és mirigydagokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
sorvetőgépek, Planet jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók
örlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

PÉNZ

1—15 évig terjedő időre gyorsan diszcreten.

Bank- és magánadósságok konvertálása.

Készítünk tervezeteket különféle újonnan alapítandó vállalatokról, valamint finanszírozzuk is ezeket. — Elvállalunk technikai és geológiai véleményezéseket hites szakértők által: foglalkozunk fennálló vállalatok részvénytársasággá való átalakításával.

Meller Lajos és társa Budapest, VI. Teréz-körút 32. (Törvényszéki legjegyzett cég.) (Válasz bélyeg.)

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos **Betegh Pál** könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1904.

Legolesőbb, legjobb divatlap

a „Budapesti Bazár”, mely tősgyökeres magyar újságot a „SZÉKELY-UDVARHELY” előfizetői — különös kedvezmény gyanánt — negyedévre 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérért rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában. A „Budapesti Bazár” irányá mindenkor összpontosul e három szoban:

Izlés! — Takarékoság! — Munka!

Brázay-féle Sósorszesz.

A BRÁZAY-féle sósorszeszszel való borogatásnak nagyon egyszerű a módja. Belemártunk a sósorszeszbe egy darabka vásznat s ezt oda tesszük vagy oda kötjük az illető testrésze.

Névjegyek, eljegyzési- és esküvőkártyák. Meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnenek.

Betegh Pál könyvnyomdájában Sz.-Udvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

Előzetes költség nélkül

4%-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzintézetektől a földbirtok és ingatlan értékeig I. és II. helyre 15 65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatisztoknak,

állami és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül

ELŐ
évre
papo
K.
Tele
Szor
M. kir

bold
A ki
port
az a
csal
raká
vágy

kivét
rács
átlag
az é

földi
haza
N
pontj
felett

in Ge
De m
den
ez a

inkák
mint
ered
igen
kodo

A „

megen
vissza
mött
az eg
lelkere
könny
nek a
keznel
imboly
kint c
göket,
alkotv
takaró
könny
fog al

S
meg a
lognak
ártatlan
gyeng

N
lan fá
ismét
ségbee
fehér
lelkem

V
ifjuság
ked e